

COMPORTAMENTUL ÎNVĂȚAT

Mecanismele de bază ale învățării sunt:

- Condiționarea clasică descrisă de Pavlov
- Condiționarea operantă descrisă de Skinner
- Învățarea socială descrisă de Bandura

1. Condiționarea clasică:

Formarea răspunsului condiționat – etape:

- Etapa I:
SNC → RNC
Unde: SNC: stimul necondiționat – mâncare
RNC: răspuns necondiționat – salivație
și
SN → RN
Unde: SN: stimul neutru – sonerie
RN: răspuns neutru – răspuns de orientare
- Etapa a II-a:
SNC (mâncare) + SN (sonerie) → RNC (salivație)
- Etapa a III-a:
SN (sonerie) → RNC (salivație)
- În final:
SN → SC stimul condiționat
RNC → RC răspuns condiționat

Factori care influențează intensitatea RC:

- Intensitatea SNC
 - Cu cât intensitatea SNC este mai mare cu atât intensitatea RC este mai mare
 - Exemplu: copilul mic (până la 3 ani) plânge când vede halatul alb al medicului:
 - SNC – injecție mai mult sau mai puțin dureroasă
 - RNC – plâns → RC
 - SN – halat alb → SC
 - SC – halat alb → RC – plâns

- injecție dureroasă (intensitate ridicată a SNC) → RC intens – plânge mai tare
- Modul de asociere a SNC cu SN
 - intensitate RC maximă dacă:
 - SN începe cu câteva secunde înaintea SNC
 - SN și SNC se termină deodată
 - Astfel SN semnalizează apariția la scurt timp a SNC

Evoluția RC în timp

- Extincție – dacă SN este prezentat singur de mai multe ori RC dispare
- Revenire spontană – după extincție, continuarea prezentării izolate a SC determină la un moment dat reapariția neașteptată a RC, după care acesta dispare din nou
- Recondiționare – la reasocierea SC cu SNC după extincție de 1 – 2 ori (mult mai puțin decât înainte de apariția condiționării) recondiționarea re apare
- Revenirea spontană și recondiționarea arată că asocierea dintre SC și SNC nu se pierde din memorie

2. Condiționarea operantă

- Bazată pe relația Comportament – Efect

Dacă efectul comportamentului este pozitiv – comportamentul este “întărit”

- Întărit pozitiv – obținerea unei “recompense”
 - exemplu: obținerea unei sume de bani după prestarea unei munci
- Întărit negativ:
 - de evadare: încetarea unei ”pedepse”
 - exemplu: administrarea unui analgic cu reducerea consecutivă cefaleei
 - de evitare: evitarea unei ”pedepse”
 - exemplu: prezența la curs pentru a nu fi pus absent

Dacă efectul negativ – comportamentul este evitat

- exemplu: dacă vei fi pus absent pentru că lipsești de la curs, data viitoare vei fi prezent
- Factori care influențează eficiența condiționării operante
 - Intervalul de timp dintre comportament și întărire: cu cât întărirea este mai apropiată în timp de comportament (contingentă) cu atât condiționarea operantă este mai eficientă
 - Valoarea întăririi: cu cât întărirea este mai importantă cu atât eficiența condiționării operante este mai mare
 - Modul de prezentare al întăririlor
 - Continuu: întăririle sunt prezente după fiecare comportament achiziționat prin condiționare operantă
 - exemplu: după fiecare notă de 10 primești 50 RON
 - Intermitent:
 - în funcție de frecvență: întărirea este primită după un număr fix de răspunsuri
 - exemplu: un muncitor își primește salariul după ce produce un număr prestabilit de piese
 - în funcție de intervalul de timp: întărirea este primită după un interval prestabilit de timp
 - exemplu: un cadru didactic își primește salariul o dată pe lună
 - În cazul întăririlor intermitente comportamentul achiziționat prin condiționare operantă are rezistență crescută la extincție (mai ales când întărirea este intermitentă în funcție de frecvență)
- Tipuri de întărituri:
 - Înăscute: prezente e la naștere (moștenite)
 - pozitive: de exemplu hrana, apa
 - negative: de exemplu reducerea durerii
 - Dobândite: învățate pe parcursul dezvoltării subiectului
 - pozitive: de exemplu banii
 - negative: de exemplu o amendă pentru nerespectarea regulilor de circulație, o absență pentru neprezentarea la curs
- Pedepsele
 - Au eficiență maximă
 - Au următoarele dezavantaje:

- Sunt lipsite de eficiență când sunt întârziate
- Exclud anumite comportamente nedorite fără a promova comportamente care ar putea fi recompensate

3. *Învățarea socială*

- Experimentul “BODO DOLL”:
 - Trei grupuri de copii vizionează un film în care un adult agresează păpușa BODO
 - După acest film:
 - Primul grup vede în continuarea filmului cum abutul este recompensat (primește o cutie cu bomboane)
 - Al doilea grup vede în continuarea filmului cum abutul este pedepsit (este arestat de poliție)
 - Al treilea grup vede în continuarea filmului că abutul nu este nici recompensat nici pedepsit
 - Observații: după introducerea în amera de studiu cu păpușa BODO:
 - Copii din primul grup agresează păpușa
 - Copii din al doilea grup se joacă frumos cu păpușa
 - Copii din al treilea grup agresează păpușa la fel ca cei din primul grup
 - Concluzii: învățarea socială (denuită și observațională) are la bază două mecanisme:
 - Condiționare vicariantă: este o CO observată – observând consecințele comportamentului celorlalți, comportamentul observat este întărit sau evitat
 - Modelare: este o imitare a unui comportament
 - Modelarea este
 - După acest film:
 - Primul grup vede în continuarea filmului cum abutul este recompensat (primește o cutie cu bomboane)
 - Al doilea grup vede în continuarea filmului cum abutul este pedepsit (este arestat de poliție)
 - Al treilea grup vede în continuarea filmului că abutul nu este nici recompensat nici pedepsit
 - Influențată de o motivație pentru modelare – cu cât modelul este mai atractiv fizic pentru observator cu atât modelarea este mai importantă

- exemplu: în publicitate personajele implicate sunt atractive fizic (actrițe sau manechine sau sportivi)

- Condiții necesare învățării observaționale
 - Atenție: urmărirea atentă a comportamentului
 - Retenție: capacitatea de a reține comportamentul
 - Abilitatea de reproducere a comportamentului
 - Motivația pentru a efectua comportamentul